

Казки для хлопчиків

Нещасний Данило

Нещасний Данило

Був собі нещасний Данило. Де вже він не ходив, де не служив,— все, що не заробить, так як за водою і піде. Нічого в нього нема. От і найнявся він до чоловіка: «Посійте мені десятину пшениці, то я вам і послужу рік». Став він служити, стала його пшениця сходити, стала хазяйська в стрілки йти, а його вже в колос; хазяйська в колос, а його вже й поспіла.

— Ну,— каже,— завтра піду скошу, то це мені і буде. Коли це вночі набігла хмара, як ударив град, вибило пшеницю. Пішов він і плаче:

— Піду,— каже,— ще де в другім місці наймусь. Приходить до другого хазяїна:

— Візьміть мене,— каже,— на рік, я вам хоч он за те поганеньке лоша служитиму.

Став він служити, стало те лоша поправлятися, така з нього путня коняка вийшла. «Оце,— думає,— дослужу та й поїду». Коли це вночі набігли вовки і розірвали лоша. Плаче він:

— Піду ще де наймусь.

Приходить ще до чоловіка, а у того чоловіка та на могилі камінь лежав, хто його знає, де він і взявся, може, його ніхто і не рушив одвіку.

— Наймусь я,— каже,— до вас за цей камінь.

Став він служити, став той камінь мінатися, стали по ньому різні кольори: один бік червоний, другий — срібний, третій — золотий.

— Ну,— каже,— камінь вже нікуди не дінеться.

Коли це завтра йому строк, а щось прийшло і стягло той камінь. Плаче він, жаліється, що от скільки служив, нічого йому бог не дає.

— Що ж,— кажуть,— як ти такий нещасний, іди ти до царя, як він нам всім отець, то він і тебе прийме.

Послухав він, пішов до царя, цар і помістив його в двірню:

— Роби,— каже,— що буде, подивлюсь, який ти нещасний.

От дивиться цар, що Данило не зробить, то краще того не буде, та й каже йому:

— Що ж ти кажеш, то ти нещасний, а що не зробиш, то кращого не буде. Хочу я тебе нагородити.

Взяв насипав три бочки: одну золота, другу вугілля, а третю піску і каже:

— Як вгадаєш, де золото, бути тобі царем, а як вугілля — бути тобі ковалем, а як пісок, то і справді ти нещасний; дам я тобі коня і зброю, і їдь ти з мого царства.

От ходив він, ходив, лапав, лапав...

— Ось,— каже,— золото. Розбили — аж пісок.

— Ну,— каже цар,— справді ти нещасний; їдь з мого царства, мені таких не треба.

Дав йому зброю козацьку, одягу, він і поїхав

Їде він день, їде й другий — нема ні йому, ні коневі їсти. Їде третій день, бачить — стіг сіна стоїть.

— Це,— каже,— хоч не мені, так коневі буде.

Став до стога підїздить, він і зайнявся. Плаче Данило, тільки чує, щось кричить зі стогу:

— Рятуй мене, бо згорю.

— Як же я тебе,— каже,— рятуватиму, як я і сам не приступлюся.

— А ти,— каже,— подай свою зброю, я ухоплюся, а ти й витягнеш.

Подав він туди зброю і витяг таку здоровенну гадуку. «Таке»,— думає.

А вона йому й каже:

— Коли ти мене витяг, то відправ і додому.

— Як же я тебе відправлю?

— Бери мене,— каже,— на коня, та куди я буду голову хилити, туди верни.

От хилить вона голову, а він повертає. Їхали-їхали і приїхали до такого дворища, що й любо подивитися. Злізла змія і каже:

— Перестій же ти тут, а я до тебе скоро вийду.

Сказала і полізла під ворота. Стояв він, стояв, ждав, ждав, плаче, а тут і вона виходить такою вбраною, красивою баринею, одчиняє ворота:

— Веди,— каже,— коня та закусиш і спочинеш.

Пішли в двір, а посеред двору дві кринички; набрала вона з однієї стаканчик води, поставила, сипнула жменю вівса.

— Став,— каже,— коня!

«Таке,— думає,— три дні ми не їли, не пили, а вона, як на сміх, жменю вівса дала».

Пішли в горницю, вона і йому шматочок булочки і стаканчик води поставила.

— Що ж мені тут їсти?

Коли глянув у вікно — овес і вода цілі, а кінь уже наїдається. Гризнув він булочки, хльобнув води — уже наїдається, а все ціле.

— Що,— каже,— наївся?

— Спасибі, вже.

— Ну, лягай же спочинь.

Встав він на другий день, вона йому і каже:

— Кинь ти мені свою зброю, коня і одягу, а я тобі дам свою. Дає йому сорочку і зброю.

— Це,— каже,— така зброя, що стільки б сили не було, як махнеш, якого не достанеш, то той тільки в живих буде; а сорочка така, що, як надінеш, ніщо тебе не візьме, і їдь ти до такого-то шинку, там тобі об'являть, що їхній цар визвав богатиря, то як поїдеш до нього і женишся; то жінці до семи год правди не кажи.

От попрощалися, він і поїхав. Приїхав до шинку, його розпитують, хто та відкіля. Як узнали, що з чужої землі, і кажуть йому:

— Найшла на нашого царя чужа земля, не може цар сам одбитися, а викликає богатиря, щоб його царство одвоював, його дочку забрав і його до смерті догодував.

Показали йому, куди їхати, він і поїхав. Доступив до царя:

— Так,— каже,— і так, могу я цю чужу землю одбити, дайте мені тільки двох козаків, як що трапиться, щоб звістили.

Виїхав він з козаками в поле.

— Лягайте,— каже,— спіть, а я постережу. Тільки ті поснули, біжить чужа земля.

— Звертай! — кричить.

— Ні,— каже,— звертай ти!

Чужа земля як зачала кулями кидати, як зачала кидати, чисто тих козаків покрила. Він тоді як махне своєю зброєю, яких тільки не достав, то ті й живі zostалися. Одбив, ото раді йому таки всі, одгуляли весілля, сів він на царство, і живуть собі.

А та чужа земля давай царівну підбивати:

— Що ти пішла за такого, що хто його знає і звідки він, а ми ж все царі, ти взнай, чим він орудує, то ми його знищимо, а тебе заберемо.

Вона і давай його випитувати.

— Що ж,— каже,— вся сила моя от у цих рукавицях

Вона їх з нього сонного зняла та й оддала їм.

От виїжджає він на полювання, вони перестріли його, давай тими рукавицями махати, а він як махнув своєю зброєю, котрих побив, а тих привів і в темницю посадив.

Вона знову до нього:

— Де ж ваша сила?

— Сила моя,— каже,— в оцих от чоботях.

Вона і чоботи зняла і оддала. Вийшли вони проти нього, він знову-таки котрих побив, а котрих забрав та в темницю посадив. Та вже в третій раз признався:

— Сила моя,— каже,— в цій зброї, та на мені сорочка така, що мене ніщо не візьме.

Давай вона його улещувати:

— Ви б,— каже,— в баню сходили та змилися, мій батюшка завжди так робив.

Він і подався. Тільки що роздягся, вона і підмінила йому зброю і сорочку, та й оддала тим.

Виходить він з лазні, тут його взяли, посікли, порубали, склали в мішок, положили на коня і пустили. От кінь ходив-ходив, блудив-блудив та згадав старе місто, де жив. Прибився до свого дворища, а там його добродійка побачила та й каже:

— Е,— каже,— щось уже Данилові заподіялося.

Зараз взяла його, перебрала, перечистила, зложила, з одного колодязя набрала цілющої води, а з другого живущою покропила, він і ожив.

— А що,— каже,— я ж тобі казала, не кажи до семи років жінці правди, не послухав.

Він уже стоїть та мовчить.

— Ну,— каже,— перепочинь, та я тобі ще щось друге дам. На другий день дає йому вона ремінь і приказує:

— Гляди, їдь до того шинку, де і вперше був, та як станеш вранці вмиватися, проси шинкаря, щоб він бив тебе цим ременем, як дужче, подовж спину. Як тільки ти води хлюпнеш, то знову будеш у жінки, та тепер уже їй нічого не кажи.

От поїхав він до того самого шинку, переночував, а як став вмиватися, попросив:

— Як хлюпну я, хазяїн, в перший раз води, то бийте мене цим ременем подовж спину стільки сили.

От хлюпнув він, той як учеше його по спині, він і перекинувся конем, та таким конем, що любо й глянути. Хазяїн такий радий, такий радий. «От,— думає,— одного привів, а другим сам став».

Зараз на ярмарок, став продавати, а цар і побачив.

— Продай,— каже.— Що тобі дати?

— Та давайте п'ять тисяч.

Цар вийняв гроші, взяв і оддав. Приходить у палац, хвалиться:

— Піди, душенько, подивись, якого коня купив. Пішла вона, як глянула:

— Е,— каже,— це моя погибель; треба його зарізати.

— Що ти, душенько, як можна?

— Ні, заріж та й заріж.

Стали готувати ножі, сокири, а дівчинка прибігла, обнімає коня та й каже:

— Коню мій любий, коню хороший, який ти прекрасний, та будуть тебе різати.

А він до неї і гиготить:

— Ти,— каже,— дивись, де перша крапля крові упаде, та візьми ту краплю і закопай в саду.

Зарізали його, дівчинка зробила, як він наказував, понесла в сад і закопала. І виросла з тієї крові така вишня: один лист срібний, другий золотий, третій ще який — всі різні.

Пішов раз цар в сад, угледів ту вишню, любить її та й хвалиться цариці:

— Поглянь, яка у нас в саду вишня хороша, хтозна, коли й виросла.

Та як глянула:

— Е,— каже,— це моя погибель, треба її зрубати!

— Що ти, як можна, сама лучча в саду краса — та зрубати. Все одно:

— Зрубай!

Стали готуватися, а дівчинка прибігла та:

— Вишенько моя, вишенько, яка ти хороша з коня вродилась, та будуть тебе завтра рубати.

— А ти,— каже,— дивись, де перша тріска впаде, то візьми і пусти на воду.

Зрубали вишню, дівчина все зробила, як він казав, пустила трісочку, і такий з неї селезень вилився, що любо й глянути.

От пішов цар на охоту, побачив селезня, а він так сам до рук і йде. Цар одежу з себе, в воду — і поплив за ним. Той далі та й манить. Як одвів од берега, тоді як схватиться, упав на березі, перекинувсь чоловіком, надів свою одежу, а то Данилова і одежа була.

— А пливи,— каже,— сюди!

Приплив той, він його вбив тут, пішов у палац.

— А де тут така-то дівчина? Показали йому.

— Ну,— каже,— ти мене вдруге на світ народила.

Та й став з нею жити, а свою жінку до хвоста коневі прив'язав і розметав.